

LIBERTARISCH TIJDSCHRIFT VOOR
INDIVIDUELE VRIJHEID EN
VERANTWOORDELIJKHEID
DE VRIJBRIEF

GEASSOCIEERD MET LIBERTARIAN INTERNATIONAL

90 MILJOEN GULDEN GEEVALUEERD

Milke van Roosmalen.

MAANDBLAD 159

april/mei 1991

De Volkskrant van 27 maart jl. bericht over de rijksoverheid die in gebreke blijft bij de evaluatie van haar regelingen.

In veel gevallen blijft onderzoek naar de effecten van overheidsmaatregelen gewoonweg uit. Toch geeft de overheid jaarlijks 90 miljoen gulden uit om zowel intern als extern 'beleidsevaluatie-onderzoek' te laten verrichten.

Wat levert deze maatregel van 90 miljoen zoal op?

Bitter weinig, aldus het jaarverslag van de Algemene Rekenkamer. De ene helft van de evaluatie-rapporten wordt niet gebruikt terwijl de andere helft wordt gelezen en vaak wordt beoordeeld door ... de ambtenaren die juist verantwoordelijk zijn voor de uitvoering van de geëvalueerde maatregelen.

Het is triest om te moeten constateren dat zelfs het geld voor onderzoek naar de effectiviteit van overheidsmaatregelen, verspild is aan een ineffectieve maatregel.

Het bovenstaande is voor velen onder U wellicht geen verrassend nieuws. Almeer dan twintig jaar immers zijn de zgn. Public-Choice-economen bezig overheidsmaatregelen te onderwerpen aan het regime van een grondige kosten- en batenanalyse. Keer op keer luidt de conclusie dat de overheid faalt.

Voorals in de Verenigde Staten verschuift de focus van het economische onderzoek zich van 'market-failure' naar 'government-failure'.

De focus verschuift. In Nederland en België is hiervan nog weinig te merken. Ik heb niet de indruk dat het op de universiteiten wemelt van de jonge kritische onderzoekers die met evolutionair elan de idee van de overheid als zogende moeder omverwerpen en in plaats daarvan het cynische beeld presenteren van de overheid als kongsi van politici (als 'vote-maximizers'), ambtenaren (als 'budget-maximizers') en opportunistische belangengroepen.

In de Lage Landen houdt de overheid schijnbaar moeiteloos stand. De overheid, bezien als portefeuille van maatregelen, ligt weliswaar dagelijks onder vuur doch een fundamentele aanval op haar wanprestaties is tot nu toe uitgebleven.

De tirannie van de status quo is in de West-Europese welvaartstaten wel heel erg voelbaar.

Hoe gaat het nu verder met die 90 miljoen? Nu, de Rekenkamer stelt voor dit bedrag te verhogen om een meer doelmatige evaluatie mogelijk te maken. Simpel nietwaar?

INFORMATIE	2
DE DERDE WERELD	3
SOCIALE ZORG OP DE VRIJE MARKT	5
INTERVIEW PETER NEEB	7
RECENSIE: THE SCIENCE OF STRATEGY	9
SOCIAAL CONTRACT	10
HET RECHT VAN DE STAAT	11
REACTIE: LIBERTARISME IS GEEN MAERTELAERISME	13
FORUM: VRIJHEID	14
EUROPA 1992	16
TERRA LIBERA	17
AGENDA	18
EUROPEAN SEMINARS IHS	19
DE VRIJE MARKT	20

COLOFON

De Vrijbrief is een uitgave van de Stichting
Libertarisch Centrum Nederland.
Verschijnt 8x per jaar.

REDACTIE

Walther van Hulten
Mike van Roosmalen

ADRES

De Vrijbrief
t.a.v. Mike van Roosmalen
Wagenweg 27
2012 NB Haarlem
Telefoon 023 - 316271

ABONNEMENTEN

Nederland: f 50,- per 8 nummers, over te
maken op bankrekening 46.24.31.320 t.n.v.
Vrijbrief, Amro Amsterdam
(giro 8238 Amro Amsterdam),
of per cheque aan Libertarisch Centrum,
Antwoordnummer 551, 3100 WS Schiedam.

België: BF 900,- per 8 nummers, over te ma-
ken op bankrekening 645.124.0465.64 t.n.v.
Vrijbrief, Bank J. van Breda, Antwerpen, of
per cheque aan Libertarisch Centrum, Her-
enthalsebaan 109, 2100 Deurne.

Een abonnement op de Vrijbrief geeft U tevens:

- Een gratis abonnement op Freedom Network
News, een uitgave van de International Society
for Individual Liberty.
(Normale prijs \$ 20.-)
- Korting op boeken van het Dutch Libertarian
Bookcenter, waaronder minimaal 10% korting
op uitgaven van Freedom Forum Books.
- Korting op deelname-kosten van bijeenkomsten
en conventies.

INGEZONDEN ARTIKELEN

Bijdragen voor de Vrijbrief zijn altijd welkom! Wel
alstublieft dubbele regelafstand en ruime kantlijnen
aanhouden. Alleen getypte bijdragen worden geac-
cepteerd.

Aanlevering per diskette geniet de voorkeur.

COPY

voor het juni-nummer dient vóór 1 mei a.s. te
worden ingeleverd op het redactie-adres

INFORMATIE

SECRETARIAAT:

Libertarisch Centrum Nederland
Fr. Haverschmidtlaan 31, 3116 JK Schiedam
Telefoon 010 - 4262724

Libertarisch Centrum België
Herenthalsebaan 109, 2100 Deurne

LIBERTARISCHE BIJENKOMSTEN:

Kring Roosendaal,

contactpers. Hub Jongen, Tel. 01654 -1695
Elke derde dinsdag van de maand vanaf
20.00 uur bijeenkomst in Hotel Central te
Roosendaal.

Kring Rotterdam/Schiedam,

contactpersoon Nel van Hulten (tel. 010 -
4262724). Elke eerste donderdag van de
maand vanaf 20.00 uur bijeenkomst op de
Spring Foundation, Bergluststr. 8, Rotterdam.

Kring Den Haag/Leiden

contactpersoon Stefan van Glabbeek (tel.
071 - 143770). Elke derde vrijdag van de
maand vanaf 20.00 uur bijeenkomst.

Libertarisch Centrum België,

elke eerste woensdag van de maand verga-
dering. Informatie hierover bij het secretari-
aat.

Libertarisch Studie Centrum

Om de zes weken vergadering in Antwerpen.
Voor adres en informatie, zie secretariaat.

Studentenvereniging Laissez-Faire,

contactpers. Henry Sturman (015 -620377)

Overig:

Libertarian Adventures /Reisvereniging Car-
pe Diem
contactpersoon Louis van Stekelenburg,
Antwoorder 3402, 5800 VJ Siebengewald
(Nederland), tel. 09-49.2823.18460

DE DERDE WERELD: voorloper van de komende honger in Europa.

Stefan Blankertz

Vertaling: Walther van Hulten

Een manier om het probleem de armoede op 'n libertarische manier aan te pakken.

1. Het probleem van de armoede lijkt een probleem van het libertarisme te zijn. Ik heb veel libertariërs horen klagen dat het zo moeilijk is om het probleem van de armoede aan te pakken, namelijk de vraag: „Wat doen we met de armen?” Aan de andere kant komt het me voor dat veel libertariërs zich meer bezig houden met vragen over de onrechtvaardigheid van de herverdeling van het inkomen van de hogere groepen over de lagere dan met het probleem van de armoede. Zeker, ik ben het er mee eens dat zo'n herverdeling, als dat gebeurt, onrechtvaardig is. Maar zo'n uitspraak is zuiver academisch, want in de werkelijke wereld komt zo'n herverdeling niet voor; de herverdeling werkt de andere kant op. Nu zitten we midden in de libertarische benaderingswijze van het probleem van de armoede: armoede is voor een groot deel door de staat veroorzaakt door middel van herverdeling.

2. Als we naar de libertarische traditie kijken, dat wil zeggen naar die van het liberalisme en het anarchisme, dan zien we dat de theorieën van onze intellectuele voorvaders in hoge mate gebaseerd zijn op de vraag hoe armoede ontstaat en hoe zij kan worden verkleind. Denk, bijvoorbeeld aan Adam Smith, Richard Cobden, Pierre Joseph Proudhon. Ik zal niet op dit historisch onderwerp ingaan, maar het is noodzakelijk te vermelden dat er een theoretisch kader bestaat om het probleem van de armoede op een libertarische manier aan te pakken.

3. Nu zal ik een paar van mijn gedachten over de vraag van de armoede en de derde wereld naar voren brengen. Ze zijn nog niet systematisch gerangschikt; maar ik hoop dat ze aanzetten tot nadenken en discussiëren.

4. Het fundamentele idee dat ik wil benadrukken heb ik gevonden in Murray Rothbard's boek „Power and Market”. Rothbard zegt dat de vrije markt het voordeligst is voor de armen. De redenering achter deze uitspraak is: De sterke persoonlijkheden en de rijken vinden in elke samenleving wel wegen om de top te bereiken, of deze politiek gecontroleerd is of niet, en onafhankelijk van of zij kapitalistisch, socialistisch, fascistisch of wat ook maar is. Slechts de markt dwingt de sterken om de armen te helpen.

Vergeef me het gebruik van het woord „dwingt” hier; ik bedoel niet vooropgestelde uitoefening van dwang maar dwang onder invloed van de omstandigheden. Op de markt is de enige manier om aan de kost te komen zodanig te handelen dat de anderen dit waardevol vinden. Dit is duidelijk een sterkere aansporing om coöperatief, tolerant en helpend op te treden dan medelijden of enige andere emotie.

5. In de tweede plaats moeten we ons realiseren dat er zoiets bestaat als een vraag naar armoede. Als men kijkt naar een calvinistische Zwitserse gemeenschap die armoede ziet als een teken dat men niet leeft in de genade van God en deze vergeelijkt met een Islamitische gemeenschap die het geven van aalmoezen aan de armen als de enige manier ziet om de zielen van de rijken te redden, dan ziet men dat er praktisch geen armoede is in de calvinistische gemeenschap. Het is duidelijk dat beide gemeenschappen kunnen bestaan in het libertarische kader. Het punt waar het om gaat is: De staat heeft een grote behoefte aan armoede. Daarvoor zijn er minstens twee redenen: De eerste reden is dat de zorg voor de armen tegenwoordig wordt beschouwd als een goede rechtvaardiging van het optreden van de staat.

De tweede reden is dat de bureaucratie van de welvaartsstaat er belang bij heeft datgene waaraan het zijn bestaansrecht ontleent in stand te houden en uit te breiden. Het is natuurlijk wel zo dat de staat dwang gebruikt om in haar vraag naar armoede te voorzien en daarom kan de door de staat veroorzaakte armoede niet vergeleken worden met de vrijwillige armoede die door andere gemeenschappen in het leven zou kunnen worden geroepen.

6. Behalve de bewust door de staat geschapen armoede bestaat er armoede die het onbedoelde resultaat is van de gemengde of de statistische economie. Met behulp van de theorie van de gemengde economie kunnen we verklaren waarom de derde wereld op dit moment meer armoede en hongersnood heeft dan de westerse mogendheden: In de geïndustrialiseerde landen heeft het kapitalisme een grote voorraad kapitaal opgebouwd welke nu langzaam maar zeker wordt opgebruikt door het in-

sluipen van dwangmatig socialisme. (Nota bene: de term 'kapitaal' wordt hier gebruikt in de zin van de Oostenrijkse en Neo-Oostenrijkse economen). De derde wereld heeft geen periode van echt kapitalisme meegemaakt om zo'n voorraad kapitaal op te bouwen. Maar mensen in Ethiopië bijvoorbeeld, slaagden erin duizenden jaren lang te overleven, terwijl ze om de paar decennia een droogte hadden.

De statistische maatregelen vernietigden de infrastructuur van overleven en nu is er armoede en hongersnood, die onterecht wordt toegeschreven aan de droogte. - Aan de andere kant zien we dat zelfs kleine stappen in de richting van een liberale economie, zoals in Taiwan, tot een ongelooflijke toename in welvaart leiden en tot een afname van armoede en ongelijkheid in de inkomensverdeling. Het is belangrijk te realiseren, dat het succes van Taiwan samenvalt met het afnemen van VS-ontwikkelingshulp.

7. De les die we leren van de derde wereld is: Als onze voorraad kapitaal is opgebruikt, dan zullen we weer een nieuwe golf van hongersnood meemaken in Europa en de VS. Er wordt veel gesproken over de apathie van mensen in de derde wereld, vergeleken met de actieve houding van het westerse 'ras'. De actieve houding, zo wordt gezegd, brengt westerse mensen ertoe om een ondergrondse economie op te bouwen die de levensstandaard in stand houdt. Ik denk dat deze redenatie louter racisme is zonder een begrip van economie. Men moet twee factoren beschouwen: om een ondergrondse economie te ontwikkelen heb je ten eerste een minimum aan vrijheid nodig - zelfs de Sovjet Unie voorziet in dit minimum, terwijl Ethiopië dit niet doet; ten tweede heb je wat kapitaal nodig. Als je aan het verhongeren bent heb je niet de tijd of kracht om ondergronds te gaan. - Aan de andere kant geloof ik ten stelligste dat alleen een sterke ondergrondse economie ons kan verzekeren tegen de komende hongersnood.

8. Er zijn twee factoren, die de armoede van de derde wereld creëren: de eerste is imperialisme en de tweede is binnenlands dwangmatig socialisme. De derde wereldstaten buiten hun mensen uit met belasting, inflatie, regulering, privileges en pure diefstal, meestal van land. Maar ze zouden nooit overleven zonder internationale hulp.

Waarom subsidiëren westerse mogendheden de bankroete derde wereldstaten?
Sommige libertariërs schijnen te denken dat deze subsidie voortkomt uit een dwangmatige altruïstische ideologie.

Dat geloof ik niet. Ze subsidiëren de derde wereld omdat zij ook door willen gaan met uitbuiten van de derde wereld. Ik wil slechts een hint geven hoe de uitbuiting in zijn werk gaat: We weten uit de Oostenrijkse theorie van inflatie, dat inflatie een herverdeling is van de armen naar rijken en machtigen, de mensen die de staat en het banksysteem besturen. De inflatie van de gelden van de westerse mogendheden, vooral de dollarinflatie, en het internationale monetaire fonds, behoren tot de belangrijkste instrumenten tot uitbuiting van de derde-wereld-mensen en ook van de mensen die in westerse landen leven.

Het subsidiëren van de bankroete derde wereldstaten is een soort 'verzekering', die staten elkaar geven.

9. De beste manier om het probleem van de armoede te adresseren is niet door te verwijzen naar medelijden en vrijwillige hulp, maar naar het feit dat de armen een RECHT hebben te proberen om zelfstandig in hun eigen levensonderhoud te voorzien. Als ze er al zullen zijn, dan zal slechts een zeer klein percentage van de huidige onvrijwillige armen overblijven in een libertarische samenleving. Dit zal een geschikte doelgroep zijn van vrijwillige hulp en medelijden (zoals in iedere samenleving).

Ik denk dat alleen de ernstig geestelijk gehandicapte mensen zullen overblijven.

En zelfs het probleem van de gehandicapten kan, naar mijn mening, in hoge mate door verzekeren worden opgelost (dat wil zeggen een verzekering die door de ouders voor de geboorte wordt betaald).

10. Wat kunnen wij doen? In de eerste plaats bekijk ik de derde wereld, daarna de westerse.

Er kan niet veel worden gedaan om de mensen in de derde wereld direct te helpen. Zowel persoonlijke als publieke hulp doet meer kwaad dan goed, vooral voedselhulp omdat het gratis voedsel de boeren uit de competitie drijft. We kunnen alleen maar hele specifieke kleine projecten helpen waarvan we zeker zijn dat ze er toe bijdragen dat de mensen zichzelf leren helpen. Een voorbeeld is het Pygmeefonds waarvoor de Libertarian Foundation for Human Assistance probeert geld te verzamelen. De andere mogelijke hulp zou kunnen zijn libertarische/liberale bevrijdingslegers te helpen, maar het is heel moeilijk over deze legers te oordelen. Maar we kunnen veel dingen indirect doen. Dat is: vechten tegen immigratie-beperkingen, beschermende invoerrechten op goederen uit de derde wereld en vechten tegen wetten die (direct of indirect)

(vervolg op pagina 6)

SOCIALE ZORG OP DE VRIJE MARKT (II)

Stefan van Glabbeek

In de vorige Vrijbrief gaf ik aan dat de welvaartsher-verdelende werking van de huidige overheid niet werkt, maar het sociale zekerheidsstelsel in zekere mate wel. Ondanks dat de welvaartsstaat nu geen nivellerende werking heeft, is een zekere welvaartsnivellering wel mogelijk, zelfs volgens libertarische principes. In veel grote bedrijven staan veel mensen 'hoog op de bedrijfs ladder', hetgeen wil zeggen dat ze veel verdienen en veel commando's aan ondergeschikten kunnen geven. Veel van deze organisaties hebben een 'waterhoofd': er zijn erg veel leidinggevers t.o.v. het aantal uitvoerenden. Dit wil zeggen dat er veel mensen zijn met een hoog inkomen, die niet een productieprestatie leveren met een marktwaarde die dit inkomen dekt. Het is mogelijk om 'plattere' organisatievormen (met minder leidinggevers t.o.v. het aantal uitvoerenden) te propageren, zoals netwerken, autonome groepen of arbeiderszelfbestuur, en daarmee onder meer een welvaartsnivellerend effect te sorteren. Hoe 'platter' de organisatie, des te kleiner het gemiddelde inkomensverschil in die organisatie zal zijn.

Ook liet ik in de vorige Vrijbrief zien dat het bestaan van het huidige sociale zekerheidsstelsel waarschijnlijk het gevolg is van een publieke behoefte aan (marktvraag naar) sociale steun voor de armen (waar er in een vrije markt-economie weinig van zullen zijn). Daarom zou ook een vrijwillig uitkeringenstelsel kunnen bestaan, maar dan moet wel het probleem van profiteursgedrag worden opgelost. Dit is het gedrag van mensen die er geld voor over hebben om de armen van een inkomen te voorzien, maar die niet meebetalen omdat ze rekenen op de bijdragen van anderen. De invloed van meebetalen op het succes van een grootschalig (bijvoorbeeld landelijk) uitkeringenstelsel, zou wegens deze grootschaligheid voor elk individu erg klein zijn. Daardoor zullen veel mensen het wellicht niet de moeite waard vinden mee te betalen en profiteursgedrag gaan vertonen. Als er teveel profiteurs zijn komt er niet genoeg geld binnen en gaat het vrijwillige uitkeringenstelsel failliet. Het probleem is vergelijkbaar met het concertzaal waarin niemand na afloop van de voorstelling klapt, omdat iedereen rekent op applaus van anderen en zelf als individu maar een geringe invloed heeft op een succesvol applaus. Omdat het profiteursgedrag niet alleen van toepassing is op een uitkeringenstelsel, maar ook op diverse andere 'collectieve goederen', zal ik

een eenvoudiger 'collectief goed' als voorbeeld nemen: een dijk. Een oplossing voor het profiteursprobleem voor een dijk is ook toe te passen op een uitkeringenstelsel.

Een dijk zorgt er voor dat een bepaald gebied niet onder stroomt. De bewoners van dit gebied hebben behoefte aan de aanwezigheid van de dijk, en hebben daarom geld over voor dijkonderhoud. Om nu te voorkomen dat mensen profiteursgedrag gaan vertonen zijn er, voor een organisatie die het onderhoud van deze dijk wil financieren, tenminste twee mogelijkheden.

Het kleinschaligheidssysteem

Het kleinschaligheidssysteem wil zeggen dat het profiterende gebied wordt ingedeeld in stukken van ongeveer één gemeente. Vervolgens wordt om elke gemeente een dijk geplaatst i.p.v. om het gehele land. Ook wordt per gemeente d.m.v. marktonderzoek het aantal belanghebbenden geschat. Er zullen immers altijd mensen zijn die, om wat voor reden dan ook, geen dijk willen. Elke belanghebbende krijgt maandelijks een acceptgiro thuis gestuurd ter betaling van het dijkonderhoud, dat zodanig is dat dit bedrag vermenigvuldigd met het aantal belanghebbenden, iets meer is dan het bedrag dat nodig is voor het maandelijks dijkonderhoud. De organisatie staakt onmiddellijk (voorlopig) elk onderhoud aan de dijk als er twee keer achter elkaar te weinig geld voor het onderhoud binnen komt. Als er de eerste van deze twee keer te weinig geld binnen komt, is de individuele invloed van de niet-betalers op de voortgang van het dijkonderhoud enorm hoog. Het kan dan bijvoorbeeld zo zijn dat tweehonderd niet-betalers door te betalen beslissend kunnen zijn om het dijkonderhoud te laten voortgaan. De individuele invloed op een succesvol dijkonderhoud is dan veel groter dan dat je één op de veertien miljoen betalende bent. Dit is te vergelijken met de applaudiserende zaal. Hoe kleiner de zaal, des te groter is de druk om te klappen.

Het boycottsysteem

Als het kleinschaligheidssysteem niet naar tevredenheid werkt, is er een tweede mogelijkheid: het boycottsysteem (dat per gemeente of per land kan werken). In dit systeem wordt per belanghebbende een contract gesloten, met de volgende voorwaarden:

1. Vanaf het moment dat meer dan de helft van de belanghebbenden dit contract hebben getekend, worden alle inwoners die (nog) niet hebben getekend economisch geboycot door de inwoners die wel hebben getekend. Deze boycot houdt in dat de ondertekenaar zich verplicht geen arbeids- of kooprelaties te onderhouden of aan te gaan met inwoners die (nog) niet hebben getekend. Arbeidsrelaties kunnen worden verbroken door staking door werknemers of door (tijdelijk) ontslag van niet-ondertekenaars door de werkgever.

2. Zolang er nog geen meerderheid van ondertekenaars is bereikt, gaat deze boycot niet door.

3. Zolang er nog geen meerderheid van ondertekenaars is bereikt, wordt de dijk niet onderhouden; als de meerderheid wel wordt bereikt wordt het dijkonderhoud gefinancierd door de ondertekenaars.

Het heeft voor iedere belanghebbende in de dijk weinig nadelen om dit contract te tekenen: zolang de meerderheid niet wordt bereikt hoeft de ondertekenaar immers niets te betalen en heeft hij of zij geen verplichtingen. Ondertekenen heeft voor belanghebbenden wel veel voordelen: als de meerderheid wordt bereikt kan de dijk met zekerheid worden gefinancierd. Het nadeel dat men dan niet-ondertekenaars moet boycotten weegt dan niet zo zwaar. Als de meerderheid namelijk wordt bereikt, is het voor de overgebleven minderheid van profiteurs financieel aantrekkelijker om toch te ondertekenen en mee te betalen, dan om geboycot te worden. Zodoende is de boycot alleen een dreiging, die niet of nauwelijks hoeft te worden uitgevoerd. Maak niet de fout te denken dat niemand zo'n contract zal ondertekenen. Voor alle belanghebbenden is het alleen maar voordelig om wel te tekenen, zodat profiteursgedrag onmogelijk wordt gemaakt en alle belanghebbenden mee betalen aan de dijk. Om te zorgen dat niemand de kat uit de boom gaat kijken kan men vroege ondertekenaars korting geven, en late ondertekenaars extra laten betalen. Zo wordt het onvoordelig om met ondertekenen te wachten. Het dreigen met of uitvoeren van een boycot is nog altijd veel vriendelijker dan het dreigen met of gebruiken van geweld tegen profiteurs, zoals de overheid dat doet. Als de meerderheid van de bevolking een bepaalde behoefte heeft, bijvoorbeeld aan een uitkeringstelsel, en het profiteursprobleem doet zich voor, dan kunnen het kleinschaligheidsstelsel en het boycotsysteem uitkomst bieden. Ik denk dat voor sociale zorg het kleinschaligheidsstelsel afdoende is. I.p.v. dat elke gemeente dan zijn eigen dijkje betaalt, betaalt elke gemeenten om de eigen lokale armoede te bestrijden. In geval van nood is de boycotmethode afdoende.

De sociale zorg voorziet in een grote mate van zekerheid op financiële bescherming voor elke bewoner. Het hoeft daarentegen vrijwel niets te kosten (bijvoorbeeld f 10,- per persoon per maand), want het voorziet alleen in de financiële bescherming van een minimale groep die buiten de verzekering valt. In een libertarische maatschappij hoeft deze groep niet armoedig te zijn.

(vervolg van pagina4)

direct) het overbrengen van kapitaal naar de derde wereld beletten. En vechten tegen inflatie, de V.N., het monetaire fonds, de buitenlandse hulp, en natuurlijk tegen militaire bemoeienis in de derde wereld landen; de militaire hulp komt altijd ten goede van de uitbuitende links-of rechts georiënteerde machthebbers en leidt tot harde gevoelens aan de kant van de bevolking. Waarschijnlijk zou Vietnam nu niet communistisch zijn als de Franse en Amerikaanse imperialistische interventies niet hadden plaatsgevonden.

Wat kunnen we doen om onze eigen landen te redden? In de eerste plaats de staat op elk niveau bevechten. Dan moeten we, meer direct, een tegen-economie ontwikkelen. We moeten dit combineren met de Libertarian Foundation for Human Assistance. We moeten geen hulp geven uit medelijden en uit betrokkenheid bij de rechtvaardigheid, maar hulp die tot zelfhulp leidt. Dat is, bijvoorbeeld, geef een werkloze hulp of krediet om een onderneming op te bouwen in de tegen-economie, en geef, het belangrijkste van alles, advies over hoe een onderneming te beginnen.

11. Een laatste opmerking: Ik denk dat we het probleem van de armoede meer moeten aanpakken vanuit het standpunt van de rechtvaardigheid, dan vanuit het standpunt van slechts een diffuus medelijden. De meeste armen hebben behoefte aan rechtvaardigheid, een rechtvaardige maatschappij waarin ze kunnen leven, en niet aan paternalistisch medelijden ('rechtvaardigheid' in de betekenis van het libertarisch principe van non-agressie).

Noot redactie: Het bovenstaande artikel is een samenvatting van de lezing door Stefan Blankertz op de conventie van Libertarian International in Noorwegen, augustus 1985.

INTERVIEW

DE EERSTE LIBERTARISCHE BURGEMEESTER IN NEDERLAND.

Interview met Peter Neeb, Burgemeester van Oudenbosch

Hub Jongen.

Peter Neeb (49) is reeds vele jaren libertariër. Op 16 januari j.l. werd hij benoemd tot burgemeester van Oudenbosch.

Meteen kwam de gedachte bij me op dat hij dan wel eens de eerste libertarische burgemeester in Nederland zou kunnen zijn. Een feit dat zeker een interview waard is.

Als er personen zijn die zelf een claim op deze positie hebben, verzoek ik u ons dat te melden. We zullen hen graag de eer geven die hen toekomt!

Peter Neeb is getrouwd, heeft een dochter (16) en een zoon (14) en woont (nog) in Breda. Ik werd voor het interview gastvrij ontvangen op het raadhuis in Oudenbosch.

Vrijbrief: Sinds wanneer voelt u zich een „libertariër“?

NEEB: Dat is moeilijk te zeggen. Ik heb me altijd aangetrokken gevoeld tot de vrijheid. Dat is in mijn jeugd zwaar versterkt doordat ik in een Japenkamp in Indonesië gezeten heb. Daar heeft mijn familie aan den lijve ondervonden wat het betekent als je als mens door anderen in je vrijheid wordt beknot. Dit is me altijd bijgebleven, sterker nog, het is ook na de bevrijding alleen maar sterker geworden door de onafhankelijkheidsbeweging in Indonesië.

Een duidelijker filosofische grondslag voor mijn vrijheidsbegrip heb ik geleerd uit de boeken van Ayn Rand.

VRIJBRIEF: Wanneer was dat?

NEEB: Dat was in de tweede helft van de zestiger jaren. Ik studeerde toen economie aan de Universiteit van Amsterdam. Ik was actief in het studentenleven en heb de roerige tijd van de bezetting van het Maagdenhuis meegemaakt.

In die tijd heb ik *ATLAS SHRUGGED* en *THE FOUNTAINHEAD* gelezen. Dat heeft een onuitwisbare indruk op me gemaakt. Mogelijk kun je zeggen dat ik sindsdien een libertariër ben.

VRIJBRIEF: Was u dan niet meer een „objectivist“?

NEEB: In het begin maakte je niet zoveel verschil tussen objectivisten en libertariërs. De maatschappij-opvattingen dekten elkaar volgens

mij volledig. De diepergaande basisfilosofie van de objectivisten is wel belangrijk en interessant, maar veel „objectivisten“ liepen al heel snel het risico in een soort dogmatisme te vervallen. En daar voel ik me weer te vrij voor.

Belangrijk zijn het erkennen van je eigen waarde, het „self government“ en de verantwoordelijkheid die iedereen voor zijn eigen daden moet hebben.

VRIJBRIEF: Wat hebt u na uw studie gedaan?

NEEB: Ik heb eerst een 14-tal jaren een aantal staf- en directiefuncties gehad bij middelgrote industriële en handelsondernemingen in Nederland, andere Europese landen en Azië.

Vooraf de 2 1/2 jaar dat ik in Afghanistan gezeten heb, heb ik als zeer belangrijk ervaren.

VRIJBRIEF: Belangrijk in welk opzicht?

NEEB: In allerlei opzichten. Natuurlijk is er je werk waardoor je altijd blijft leren. Daarnaast was ik Honorair (vice-)consul voor Nederland, België en Luxemburg. Een functie die je ook in aanraking brengt met allerlei types mensen buiten je normale dagtaak. Dit gaf de gelegenheid tot veel en interessante contacten met Afghanen. En die konden het libertarisme wel „uitgevonden“ hebben! Het zijn mensen die heel erg op hun vrijheid, rechten en eigendom zijn gesteld. Je kunt ze dan ook eenvoudig vertrouwen.

Een transactie, afgesloten met een handdruk, is veiliger dan de vaak ellenlange papieren contracten die elders worden gesloten.

VRIJBRIEF: Die periode was zeker voordat de Russen er binnenvielen?

NEEB: Ja, ik was daar tot 1974. Kort daarna vielen de Russen binnen. Deze escapade was vanaf het begin tot mislukken gedoemd. Het was al eeuwenlang niemand gelukt om de Afghanen te overheersen en zoals U weet, ook voor de Russen is het een fiasco geworden. De verschillende stammen zijn erg op zichzelf gericht, maar als er een vreemde komt, sluiten zich de gelederen. De gevolgen kent u. Zelfs het deporteren van duizenden Afghaanse kinderen naar Rusland om die daar te brainwashen heeft voor de Russen geen resultaat opgeleverd.

VRIJBRIEF: Was uw werk als Consul een aanleiding om ook politiek actief te worden?

NEEB: Min of meer wel. Maar ook doordat ik plannen kreeg om me toch meer te gaan „settelen”, ging trouwen, en naar Nederland terug wilde, oriënteerde ik me ook op politiek gebied.

In de Nederlandse politieke verhoudingen trok de VVD mij het meest aan. Hoewel deze partij conservatief is, belooft ze toch het meest voor de vrijheid te werken. Daar ben ik toen lid van geworden en dat ben ik nu nog.

VRIJBRIEF: Het VVD-programma is toch nog ver verwijderd van het libertarische vrijheidsideaal. Had u daar geen moeite mee door uw kennis verkregen uit de studies van objectivisme en libertarisme?

NEEB: Dat viel mee omdat je ook in een partij kunt werken met die kennis om ze in de goede richting te krijgen. Je weet dat je in de politiek met compromissen moet werken. Dat geldt voor mij steeds tot een bepaalde mate. Als de afwijking tot de vrijheid te groot wordt, dan doe ik niet meer mee.

VRIJBRIEF: U was en bent toch zeer actief in de partij en u hebt een hele reeks belangrijke functies bekleed?

NEEB: Ik heb in de Gemeenteraad van Breda gezeten en ben vanaf 1982 lid van de Provinciale Staten van Noord-Brabant. Daarnaast zat en zit ik in allerlei commissies. Zo kun je proberen je vrijheidsideaal zoveel mogelijk ingang te doen vinden.

VRIJBRIEF: U bent toch ook betrokken geweest bij een aantal projecten voor VRIJE ZONES en/of Privatiseringsprojecten?

NEEB: Op dat gebied ben ik vooral actief geweest, in samenwerking met Michael van Notten, om in de regeringsverklaring van VVD/CDA een „dereguleringsverklaring” ingebouwd te krijgen. Dat is gelukt. Brabant is een van de provincies geworden waar met dereguleringsprojecten geëxperimenteerd mag worden. Een „D-Provincie”. Breda is op dezelfde manier een „D-STAD” geworden. Ik vind het leuk dat ik die termen er in gebracht heb!

De basis voor de projecten is er, maar er zou nog veel meer moeten gebeuren.

VRIJBRIEF: Hoe bent u er toe gekomen om Burgemeester te worden?

NEEB: Er zijn fasen in je leven waarin je gaat denken of je niet eens iets anders wilt doen; iets waarin je nog beter aan je verlangens kunt voldoen en je capaciteiten kunt toepassen. Veranderen moet je dan niet doen als je te oud ervoor bent. Toen de mogelijkheid voor een burgemeesterschap in Oudenbosch zich voordeed, heb ik dan ook besloten om dit aan te pakken.

VRIJBRIEF: Welke kansen heb je als burgemeester om de persoonlijke vrijheid van personen in onze gemeenschap te bevorderen en te vergroten?

NEEB: Wel als burgemeester sta je boven de partij en dat geeft je steeds weer kansen om objectief bepaalde zaken of procedures de juiste kant op te laten gaan. Politiek heeft nu eenmaal met macht te maken. En macht maakt corrupt. Als burgemeester kun je ook dit facet bewaken.

VRIJBRIEF: Hoe zou de libertarische beweging u daarbij kunnen helpen?

NEEB: Dat zou ik zo niet kunnen zeggen. Ik vind dat het regelmatig lezen van de VRIJBRIEF je steeds weer aan het denken zet. Je krijgt daardoor steeds weer een impuls en het zorgt ervoor dat je niet zonder meer alles slikt wat „men” in het algemeen maar aanneemt.

VRIJBRIEF: Waar liggen volgens u voor het libertarisme de meeste kansen of mogelijkheden?

NEEB: Er wordt op dit ogenblik heel veel gesproken over „sociale vernieuwing”. Daarop heeft het libertarisme voor zover ik weet nog niet ingehaakt. Het gevaar is levensgroot dat het zich nu ontwikkelt in een verkapte vorm van nieuwe regulering. Ook al gaat het onder het mom van meer zelfstandigheid. Het individu is nu eenmaal al murw gemaakt door de „liefhebbende zorgverstrekkende overheid”. Er ligt een kans voor het libertarisme om dit open te breken.

VRIJBRIEF: Zou de libertarische beweging dan meer politiek bezig moeten zijn of net als in Amerika een eigen politieke partij moeten oprichten?

NEEB: Ik geloof in de Nederlandse verhoudingen niet in echte kansen voor een nieuwe libertarische politieke partij. Het libertarisch vrijheidsideaal is daarvoor nog te veel onbegrepen. Het zou enorm veel energie en geld kosten om dat echt van de grond te brengen. Wat wel kan, is dat de libertariërs veel actiever worden in, bijvoorbeeld, de bestaande VVD.

(vervolg op pagina 15)

THE SCIENCE OF STRATEGY**New Discoveries For Winning in Competition And Cooperation.**

William J. Bahr

Hub Jongen

Via een advertentie in Freedom Network News viel mijn aandacht op een rapport van W. Bahr met bovengenoemde intrigerende titel.

Hoewel strategie niet een specifiek libertarisch onderwerp is, is voor het verspreiden van het vrijheids-ideaal toch een strategie nodig. Of we ons dat bewust zijn of niet. Het bewust en stelselmatig gebruik van strategie wordt in het libertarisme slechts sporadisch, en dan nog gebrekkig, toegepast. Aandacht voor dit onderwerp kan daarom zeer nuttig zijn.

Bill Bahr is president van een bedrijf dat „nieuwe produkten” ontwikkelt. Vooral op het gebied van halfgeleiders en communicatie apparatuur. In moderne faxen schijnen produkten van hem verwerkt te worden.

In het rapport stelt hij dat de essentie „om te winnen” gedestilleerd kan worden uit principes die gelden voor alle succesvolle menselijke handelingen. De twee belangrijkste daarvan zijn: competitie en samenwerking.

Strategie is zowel een „kunde” als een „kunst”. Een oude meester in strategie-theorie, Sun Tzu, schreef daarover: „De essentie van strategie is intelligentie en informatie”. Informatie betreffende jezelf en je tegenstander over alle aspecten die met het bepaalde onderwerp te maken hebben. Door het rapport te bestuderen krijgt men een inzicht in de vele betrokken facetten en wordt de kunst steeds meer een kunde.

Strategie is in feite niets anders dan een soort overall plan. Door een dergelijk plan kan men de onzekerheden in een onzekere toekomst en bij gebrek aan informatie tot een minimum terugbrengen. Winnen is in feite hetzelfde als het toepassen van efficiënte probleem oplossing.

In het rapport worden een aantal rekenkundige voorbeelden gegeven die tevens als oefeningen gezien kunnen worden. Voor velen zal dit een barrière zijn om door te komen. Maar daarna wordt het eenvoudiger en zet Bahr een groot aantal logische aspecten en technieken op een rijtje.

Omdat strategie van oorsprong een militaire term is, worden ook allerlei voorbeelden en tactieken aangehaald uit die sector, zoals „misleiding”, „verdeel en heers”, „verspreiding” enz.

Uiteraard is het niet alleen een militair gebeuren, maar in management van bedrijven en van jezelf is het minstens zo belangrijk.

De diverse methodieken zijn vooral ook nuttig voor het geval je jezelf moet verdedigen tegen geweld, dreiging met geweld, of fraude.

De beste manier om te winnen is niet door je tegenstander te vernietigen, maar door hem de grote voordelen van samenwerking duidelijk te maken, en hem te overtuigen van de te grote kosten van strijd. Zo kan hij jouw positie aanvaarden en accepteren. Dan kan je vijand in een vriend veranderen. Bahr zegt: „Het beste plan om te winnen is een strategie waarbij ALLEN winnen”.

Als we ons de beelden van de Golfoorlog voor de geest halen, kunnen we het met deze laatste opmerking alleen maar helemaal eens zijn.

Kortom, het is een aardig rapport voor personen die in strategie geïnteresseerd zijn, of die er dagelijks mee te maken hebben.

Aan het slot geeft Bahr nog een opsomming van wat hij noemt:

„INSTANT PRODUCTIVITY: 101 + WAYS TO CREATE”.

Het blijft een rapport en geen boek. Het lijkt er op alsof het best een heel goed boek zou kunnen worden.

Het is te bestellen bij:

BahrNo Products, Dept. W, 1169 Citrus Ave NE, PALM BAY FL 32905, U.S.A. Kosten \$ 12.- en \$ 2.- verzendkosten.

SOCIAAL CONTRACT

tussen een individu en de Nederlandse Overheid

Robert G. Alexander
vertaling: Jan Smid

OMDAT ik wil wonen in Europa, en
OMDAT de Nederlandse Overheid het gebied be-
heerst waar ik wens te wonen, en
OMDAT veronderstelde of impliciete contracten
vaag en derhalve niet te bekrachtigen zijn,
stem ik in met de volgende afspraken:

ARTIKEL 1: Ik zal een bepaald percentage van mijn
eigendom aan de Overheid afdragen. Het feitelijke
percentage zal door de Overheid worden bepaald
en mag ten alle tijde veranderd worden. Het bedrag
dat afgedragen wordt kan gebaseerd zijn op mijn
inkomen, de waarde van mijn eigendom (zoals door
de overheid wordt vastgesteld), de waarde van mijn
inkopen, of op welke zaken dan ook zoals het de
Overheid schikt. Om de Overheid ten dienste te zijn
bij het bepalen van het percentage zal ik het de
Overheid toestaan mij een identificatienummer
(SOFI-nummer) te geven dat in alle grote financiële
transacties gemeld zal moeten worden.

ARTIKEL 2: Indien de Overheid erom vraagt zal ik
mijn vrijheid opgeven gedurende een door de Over-
heid te bepalen periode, doorgaans niet minder
dan 14 maanden. Gedurende die periode zal ik de
Overheid dienen op iedere wijze die zij verkiest, in-
clusief militaire dienstplicht, in welk kader ik ook
mijn leven zal opofferen indien de Overheid hier om
vraagt.

ARTIKEL 3: Ik zal mijn gedrag aanpassen en beper-
ken tot de eisen die de Overheid stelt. Ik zal al-
leen die „drugs” gebruiken die door de Overheid
worden toegestaan. Ik zal mijn seksuele activiteiten
beperken tot de welke door de Overheid worden
toegestaan. Ik zal mijn levensovertuigingen (cq reli-
gie) door de Overheid laten begrenzen. Meer be-
perkingen kunnen ten alle tijde aan mij opgelegd
worden.

ARTIKEL 4: Met inachtneming van het bovenstaan-
de zal de Overheid mij toestaan werk te zoeken, on-
derworpen aan de door de Overheid gestelde voor-
waarden. Deze voorwaarden kunnen beperkend
zijn ten opzichte van mijn carrière-keuze dan wel
het loon dat ik mag aannemen.

ARTIKEL 5: De overheid zal mij toestaan te wonen
in het gebied in Europa onder haar heerschappij,
namelijk Nederland. Eveneens zal de Overheid mij

toestaan vrijuit mijn mening uit te spreken, binnen
de door de Overheid bepaalde grenzen.

ARTIKEL 6: De Overheid zal trachten mijn leven en
de mij toegestane bezittingen te beschermen. Ik zal
de overheid niet aansprakelijk stellen mocht zij er
niet in slagen mij of mijn eigendom te beschermen.

ARTIKEL 7: De Overheid zal mij verschillende
diensten aanbieden. De aard van en de mate
waarin deze diensten aangeboden worden zal door
de Overheid worden bepaald, en kunnen ten alle tij-
de veranderen.

ARTIKEL 8: De Overheid zal bepalen of ik voor be-
paalde Overheidsfunctionarissen mag stemmen.
De invloed van de door mij uitgebrachte stem zal
verschillen naar gelang het totaal aantal stemmen
dat uit wordt gebracht, en ik begrijp dat het door-
gaans van uiterst zeer geringe invloed zal zijn.

Ik ga ermee akkoord dat ik Overheidsfunctionaris-
sen nimmer aansprakelijk zal stellen wanneer zij
iets doen of nalaten dat tegen mijn belang is, of
wanneer zij hun beloften niet nakomen, zelfs wan-
neer het juist op grond van die beloften was dat ik
op hen stemde.

ARTIKEL 9: Ik ga ermee akkoord dat de Overheid
mij volledig aansprakelijk mag houden mocht ik
aan de bovenstaande voorwaarden niet voldoen, in
welk geval de Overheid enig bezit dat ik nog over
heb mag onteigenen.

Ook mag de Overheid mij gevangen houden voor
het niet nakomen van mijn toegezegde verplichtin-
gen, en de tijdsduur van mijn gevangenschap wordt
door de Overheid bepaald. Ik ga er ook mee ak-
koord dat de Overheid ten alle tijde de voorwaarde
van dit contract mag wijzigen.

ondertekend door: d.d.

plaats: . SOFI-nr:

Copyright 1989 door Robert E. Alexander.
Mag vrijelijk gecopieerd en uitgedeeld worden,
graag zelfs!

HET RECHT VAN DE STAAT

Henry Sturman

In dit artikel wil ik de relatie tussen de staat en het recht onderzoeken. Mijn definitie van de staat is:

De staat is een verzameling mensen die zichzelf op basis van geschreven wetten binnen een bepaald geografisch gebied speciale rechten toeëigenen die ze andere mensen niet toekennen (bijvoorbeeld het recht om belasting te heffen).

Wat is recht?

Voordat we toekomen aan de relatie tussen de staat en het recht wil ik beginnen met een aantal definities te geven met betrekking tot het recht. Ten eerste de volgende drie definities:

1. Een recht is een regel die aangeeft dat iemand bepaalde handelingen mag verrichten.
2. Het recht is het verschijnsel dat mensen vinden dat mensen rechten hebben.
3. Een rechtsnorm is een principe (of verzameling principes) dat aangeeft welke rechten mensen hebben.

Ik stel wel dat een regel die ertoe leidt dat twee of meer mensen tegelijkertijd over hetzelfde schaarse middel mogen beschikken geen recht is, omdat dat recht niet voor elke betrokkene reëel kan bestaan. Twee mensen kunnen bijvoorbeeld niet tegelijkertijd dezelfde auto besturen en ze kunnen dus niet alletwee tegelijkertijd dat recht hebben. Een regel die ertoe leidt dat twee mensen tegelijkertijd het recht hebben om dezelfde auto te besturen betekent eigenlijk dat er geen recht bestaat met betrekking tot die auto. Niemand in het bijzonder heeft er recht op en dus kan hoogstens het recht van de sterkste gelden. Ik definieer daarom een anti-rechtsnorm als volgt:

Een anti-rechtsnorm is een principe dat ertoe leidt dat twee of meer mensen tegelijkertijd over hetzelfde schaarse middel mogen beschikken.

Een voorbeeld van een anti-rechtsnorm is: „Mensen mogen stelen naar behoefte”. Als we van die norm uitgaan, dan zou ik de fiets van Jantje mogen pakken als ik daar behoefte aan heb. Maar Jantje zou de fiets meteen weer van mij mogen terugpakken als hij er op dat moment ook behoefte aan heeft. Zowel Jantje als ik mogen dus volgens de norm tegelijkertijd over hetzelfde schaarse middel beschikken en dus is genoemde norm een anti-rechtsnorm.

Ik noem een rechtsnorm volledig indien het een toetsingsprincipe is voor alle mogelijke menselijke handelingen (eventueel met uitzondering van handelingen die worden uitgevoerd om misdadigers te straffen).

Een volledige rechtsnorm is dus tenminste een toetsingsprincipe om voor elk schaars middel te bepalen wie er wat mee mag doen. Een principe dat aangeeft welke straffen mensen aan misdadigers mogen geven is een strafnorm.

Zo is bijvoorbeeld de norm dat je een vreedzaam persoon niet mag doden wel een rechtsnorm, maar zonder de toevoeging van meer regels is het geen volledige rechtsnorm. De norm geeft bijvoorbeeld niet aan of ik op mijn kop mag staan. Het libertarisme is een voorbeeld van een volledige of ten minste bijna volledige rechtsnorm (maar het is geen strafnorm). Het libertarisme stelt dat ieder mens met zijn leven en eigendom mag doen wat hij wil (zolang hij niet daarmee het leven of eigendom van een ander vreedzaam persoon aantast). Deze regel kan op alle menselijke handelingen worden toegepast om te bekijken of ze rechtmatig zijn of niet: alle handelingen zijn toegestaan die niet het eigendomsrecht van een ander schaden en alle overige handelingen zijn niet toegestaan. Natuurlijk kan er wel verschil van mening over bestaan hoe het libertarisme in specifieke gevallen moet worden toegepast, maar het libertarisme geeft wel een referentiekader dat bedoeld is om op alle omstandigheden van toepassing te zijn.

Is het idee van de staat een norm voor recht?

Het idee van de staat zou eventueel de volgende rechtsnorm kunnen zijn: de staat stelt vast wat iedereens rechten zijn. Maar het probleem met de staatsideologie (de mening dat er een staat moet zijn) is dat het onbepaalbaar is welke verzameling mensen de staat mogen zijn binnen een bepaald geografisch gebied. Zo zouden bijvoorbeeld zowel de Nederlandse Staat als de frietboer op de hoek kunnen beweren de staat te zijn. En beide organisaties zouden dan de wetten kunnen schrijven en bijvoorbeeld het speciale recht kunnen claimen om belasting te heffen. De staatsideologie is dus in feite een vrijbrief voor iedereen om in het wilde weg te gaan stelen.

En niemand weet of je de rechten hebt volgens de wetten van de frietboer op de hoek of volgens de wetten van de politici op het Binnenhof.

De Staatsideologie kan dan helemaal geen norm voor recht meer zijn, omdat ze niet aangeeft welke handelingen een mens wel of niet mag plegen. Ze geeft niet aan wie met welk stuk eigendom wat mag doen. Het idee dat er een staat moet zijn is dus niet een rechtsnorm maar juist het omgekeerde: een voorstel van rechteloosheid waarin iedereen mag doen wat hij wil zonder met rechten van anderen rekening te houden, zolang je maar zegt dat dat in overeenstemming is met de wetten van je eigen of andermans staat. Het idee van de staat leidt er toe dat steeds twee of meer mensen tegelijkertijd over hetzelfde schaarse middel mogen beschikken. Het idee van de staat is een anti-rechtsnorm.

Is democratie een norm voor recht?

Een oplossing voor het probleem: „Wie is de staat?” zou kunnen zijn: democratie. Ook een democratie is een staat, omdat het gebaseerd is op het principe dat de meerderheid meer rechten heeft dan de minderheid. Het is echter onbepaalbaar hoe die oplossing geïmplementeerd moet worden.

Oftewel: op welke situaties is democratie van toepassing?

Moet democratie worden toegepast op alle mensen binnen een groot geografisch gebied, bijvoorbeeld Nederland?

Of moet het worden toegepast op alle bakkers en onafhankelijk daarvan op alle journalisten, enz.?

Of moet het op alle rassen worden toegepast?

Vormen bijvoorbeeld alle negers in de wereld een staat?

Of moet democratie in één wereldstaat worden toegepast op de gehele wereldbevolking?

Als ik op straat wandel en ik kom twee dieven tegen en ze willen erover stemmen of ik aan hun belasting moet betalen en ik stem tegen en zij stemmen alletwee voor, mogen ze dan belasting van me heffen?

Zie ook het artikel „VRIJE VERKIEZINGEN” in de Vrijbrief van januari/februari 1990.

Stel je voor dat een aantal mensen in Den Haag meent dat democratie moet worden toegepast op alle mensen binnen het geografisch gebied van Nederland. En stel je voor dat een aantal mensen in Schiedam meent dat democratie moet worden toegepast op alle roodharige mensen binnen het geografisch gebied van Nederland. Vervolgens houden beide groepen vrije verkiezingen, waarbij iedereen partijen mag oprichten en er uiteindelijk een parlement tot stand komt. Het probleem is nu dat sommige mensen zowel tot het ene systeem als tot het andere worden gerekend. Stel dat het parlement in Den Haag beslist dat roodharige Pietje te Delft

70% van zijn inkomen aan hun moet geven, terwijl het parlement in Schiedam beslist dat hij 70% van zijn inkomen aan hun moet geven. Dan is niet meer duidelijk waar het geld heen moet. Ook de democratische staatsideologie leidt er dus toe dat het niet duidelijk is wie welke handelingen mag verrichten en wie recht heeft op welk stuk eigendom. Op deze manier is ook het idee van democratie geen rechtsnorm, maar een anti-rechtsnorm.

Maar goed, ook al zou men accepteren dat democratie, zoals velen doen, moet worden toegepast op alle mensen binnen het geografisch gebied van Nederland, kan de democratische ideologie dan gezien worden als een soort rechtsnorm? Ja, wel een soort rechtsnorm. Deze ideologie geeft immers wel een algoritme aan om te beslissen welke handelingen iedereen mag verrichten. Maar is het redelijk om te zeggen dat democratie iets met recht te maken heeft?

Recht in de zin van rechtvaardig?

Recht in de zin van mensen als medemensen respecteren en niet als objecten behandelen? Ten eerste heb je in een democratie van te voren nog helemaal geen enkel recht dat vaststaat. Je kan pas rechten verkrijgen voor zover dat door een meerderheid wordt goedgekeurd. Wel heb je de mogelijkheid om eventueel rechten in andere personen te verkrijgen, doordat je via de democratie mag meebeslissen over hun leven of inkomen.

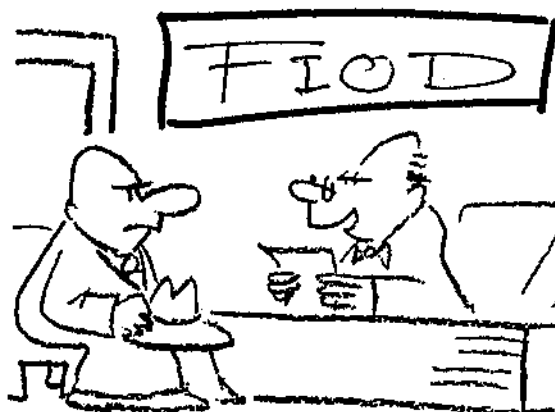
Democratie betekent eigenlijk dat het recht afhankelijk is van waar mensen voor stemmen, waarbij het er vooral om gaat wat een meerderheid van een groep stemmers stemt. Een handeling die vroeger als onrecht gezien werd kan van het ene moment op het andere opeens recht worden omgekeerd, alleen maar omdat een aantal mensen daarvoor stemmen. Zo kan het bijvoorbeeld voorkomen dat mensen het op een dag opeens een misdaad vinden om je winkel na 18.00 uur open te hebben, terwijl de dag daarvoor het nog in niemands heeft opkwam om het ruilen van melk en muntjes als een misdaad te zien.

Verder zijn aanhangers van democratie volgens mij niet consequent. Zo vinden ze blijkbaar dat een meerderheid een minderheid mag onderdrukken. Het belasting/overheidsuitgaven systeem zorgt er bijvoorbeeld voor dat een meerderheid een minderheid kan dwingen om hun projecten mee te financieren. Toch zal een aanhanger van democratie mij veroordelen als ik de hele buurt beroof om een kunstwerk te kunnen laten neerzetten in het park. Blijkbaar vinden ze niet dat een minderheid een meerderheid mag onderdrukken. Waarom mogen mensen de ene keer wel onderdrukken en de andere keer niet?

Op basis van welk moreel principe mag je een minderheid veroordelen voor het feit dat ze andere mensen onderdrukken en het vervolgens prima vinden als een meerderheid zich bezig houdt met onderdrukking?

Zouden moord en verkrachting ook opeens minder erg zijn als de meerderheid er voor is?

Het is volgens mij zo dat een voorstander van democratie ontkent dat de bron van het recht eerbied is voor de mens als wezen dat bestemd is om in vrijheid te leven. Hij beweert immers dat recht te maken heeft met het willekeurige stemgedrag van mensen en met het recht van de meerderheid om de minderheid te onderdrukken, en niet met een fundamenteel rechtsprincipe. Het is volgens mij daarom niet zuiver om te zeggen dat democratie iets met recht te maken heeft en de termen democratische rechtsorde en democratische rechten zijn mijns inziens een verkrachting van het idee dat ten grondslag ligt aan het woord recht. ⑦

*„Vrijheid heeft grenzen, Mijnheer Klos,
U heeft recht op Uw eigen mening,
maar niet op uw eigen geld.”*

REACTIE

LIBERTARISME GEEN MAERTELAERISME

Stefan van Glabeek

In de Vrijbrief van december 1990 was een interessante interpretatie van het libertarisme te lezen in een artikel van Guy de Maertelaere met de naam 'De moderne beschaving: niet ecologisch ...en niet libertarisch'. In dit artikel zal ik uitleggen dat deze interpretatie (het Maertelaerisme) een vorm van libertarisme genoemd kan worden, maar dat libertarisme niet per definitie Maertelaerisme is.

Het libertarisme stelt dat men geen geweld mag initiëren. Onder geweld wordt verstaan: het beschikken over het leven, lichaam of de eigendommen van een ander zonder diens goedkeuring. Onder geweldinitiatie wordt verstaan: het beginnen met geweld tegen het leven, lichaam of de eigendommen van een vreedzaam persoon. Iemand's leven en lichaam zijn op te vatten als eigendommen. Het libertarisme is dus samen te vatten als het verbod om te beginnen over de eigendommen van een vreedzaam persoon te beschikken zonder diens goedkeuring. Volgens Guy de Maertelaere is het, libertarisch gezien, misdadig om onmerkbaar kleine deeltjes in iemand's eigendom aan te brengen als de eigenaar dit niet goedkeurt. De vraag die hierbij beantwoord moet worden is: beschik ik over de eigendommen van mevrouw X door onmerkbaar kleine deeltjes in haar eigendom aan te brengen? Het is duidelijk dat het antwoord op deze vraag afhangt van de definitie van het woord 'beschikken'.

In het Maertelaerisme wordt 'beschikken' kennelijk gedefinieerd als 'op enige wijze beïnvloeden'. In een Maertelaeristische maatschappij zou X dus zelfs kunnen eisen dat haar burens niet ademen, want daarmee brengen ze de lucht in trilling zodat de eigendommen van X onmerkbaar anders bewegen dan anders.

Zelfs definieer ik 'beschikken' als 'beschadigen, verbruiken, of voor een ander (tijdelijk) minder bruikbaar maken'. Volgens mijn definitie is het niet onlibertarisch om onmerkbaar kleine deeltjes in andermans eigendom aan te brengen, ook al geeft de eigenaar daar geen goedkeuring aan. Wel mag ik volgens deze definitie een onwelkomen gast de deur wijzen, hetgeen Guy de Maertelaere terecht als libertarisch recht beschouwd (uiteraard geldt dit niet voor een onrechtmatige eigenaar als de overheid die migranten weigert). Deze gast zou door onwelkom in mijn kamer te zijn, mijn kamer minder bruikbaar maken, en dus over mijn eigendom beschikken. Ik kan dan mijn kamer n.l. niet meer gebruiken om op alle plaatsen naar de lege kamer te kijken, want op bepaalde plaatsen zie ik de onwelkome gast (om nog maar over het geluid te zwijgen).

Ik denk dat mijn definitie van 'beschikken' tot een definitie van libertarisme leidt, zoals de meeste libertariërs die bedoelen. ⑦

VRIJHEID

Antwoord aan Peter de Kok

FORUM

Hub Jongen.

Ik ben blij te ervaren dat Peter de Kok het met zoveel punten in mijn artikel in VRIJBRIEF 155 eens is. In dat artikel heb ik geprobeerd te verduidelijken wat er met het woord „VRIJHEID” wordt bedoeld. In het algemeen, en in discussies over de samenleving in het bijzonder.

Uit veel gesprekken, discussies en uit een recente enquête blijkt dat bijna ieder mens een ander idee van VRIJHEID heeft. In zijn reactie, in VRIJBRIEF 157/58, versterkt Peter de Kok dit nog eens. Daarom is het zo belangrijk om in gesprekken eerst duidelijk te maken waar je het over hebt.

Welnu, het Libertarisme is een maatschappij-filosofie. Een filosofie betreffende de omgang van mensen met elkaar. Deze filosofie heeft als basisregel dat ieder mens „vrij” moet zijn van dwang of geweld van andere mensen.

Over alle andere facetten van vrijheid kunnen we natuurlijk ook praten. Ze zijn zelfs zeer belangrijk. Maar bijvoorbeeld of iemand zich niet „vrij” voelt omdat hij aan de wetten van de natuur moet voldoen, staat los van het libertarisme als filosofie en als beweging.

Om tot een constructieve gedachtenontwikkeling te komen, lijkt het me daarom verstandig om onze polemiek dan ook voorlopig tot dit facet te beperken. Eventueel kunnen we later op de andere (ook belangrijke) facetten ingaan.

Terecht stelt Peter de Kok dat Schopenhauer het met mijn definitie eens is!! Betreffende het facet vrijheid in de maatschappij betekent dat inderdaad dat, zoals de Kok schrijft, „het despotisme van de meerderheid” niet acceptabel is.

Ik heb enige moeite met het begrip „collectieve vrijheid”. Als ik het goed begrijp, wordt daarmee bedoeld „de individuele vrijheid van alle mensen”. In die geest is dat net hetgeen het libertarisme nastreeft. Enige moeite heb ik met het begrip „de innerlijke en uiterlijke waardigheid” van de mens.

Wordt bedoeld dat we de mens die handelt volgens het principe van de individuele vrijheid voor ieder mens, een innerlijk en uiterlijk waardig

mens noemen? Dan heb ik tegen deze uitdrukking geen enkel bezwaar. Zelf ben ik altijd een beetje voorzichtig met het woord „collectief”. Het roept nare associaties bij mij op.

Als Peter de Kok inhaakt op mijn stelling dat „VRIJHEID is (libertarisch gezien) een vorm van samenleven, waarin alle handelingen tussen volwassen personen gebaseerd zijn op onderlinge overeenstemming”, wijkt hij af van de beperking tot „maatschappelijke vrijheid” zoals ik hierboven stelde. Hij noemt mijn stelling „pijnlijk” omdat kinderen de „(nog) (weinig) werkelijk vrije mensen” zijn.

Voorop gesteld dient te worden dat ik de beperking „volwassenen” alleen maar heb ingebracht om discussies over kinderen en op het opvoeden daarvan, pas in een later stadium te voeren. Er is namelijk geen verschil tussen (rechten van) kinderen en van volwassenen. Het verschil is alleen dat kinderen gebrek aan ervaring en kennis hebben. Als we het eens zijn over de individuele vrijheid voor volwassen personen, kunnen we de situatie voor kinderen daar eenvoudig inpassen. De situatie voor kinderen, en de libertarische positie, is uitmuntend beschreven in het bekende boek van Frances Kendall: SUPER PARENTS, SUPER CHILDREN. (Te bestellen bij het Libertarisch Boekcentrum, f 28,50).

Met die aanvulling zal mijn net genoemde stelling voor Peter de Kok, en anderen, wel niet meer „pijnlijk” zijn.

Maar er is nog een ander facet. Kinderen gedragen zich oorspronkelijk helemaal niet als vrije mensen in een vrije maatschappij. Ze hebben nog niet de ervaring en kennis om met anderen om te gaan volgens het „consensus-principe”.

Integendeel, als een jong kind iets wil hebben, dan pakt hij het. Onafhankelijk of dat van een ander is of niet. Hij gaat zelfs schreeuwen, schoppen en slaan als hij zijn zin niet krijgt. Hij kan zijn verstand nog niet zodanig gebruiken dat hij al tot de conclusie komt dat hij daardoor „geweld initieert” en dus op een immorele wijze handelt.

Door het aanhalen van Janus Korczak en Ayn Rand geeft Peter de Kok aan dat hij het in feite daarmee eens is. Hij zegt immers dat het recht op eigendom „ieder mens vanaf zijn vroegste jeugd geleerd zou kunnen worden”. (mijn onderstreping).

Peter de Kok eindigt met een „lugubere consequentie” aan mijn definitie te verbinden. Ik neem aan dat dat betrekking heeft op de stelling waarin „volwassenen” worden genoemd. Die lugubere consequentie heeft betrekking op een abortus die twee volwassenen in consensus verrichten en daardoor „een moord plegen”.

Ik wil de discussie over abortus niet uit de weg gaan. Maar het lijkt mij een te uitgebreid onderwerp om in deze polemiek, zeker in dit stadium, te behandelen.

We zullen het eerst duidelijk eens moeten zijn over de inhoud van het begrip VRIJHEID als morele waarde in de samenleving.

Er zijn aan abortus zoveel facetten, dat alleen dat onderwerp vele pagina's kan vullen.

Peter de Kok ziet kennelijk elke abortus als moord.

Ik vraag me af of hij dat ook voor het gebruik van een „morning-after” pil vindt omdat ook die een eventueel bevruchte eicel verwijdert.

De grote vraag is namelijk of daardoor, en ook door een andere wijze van abortus gedurende de eerste dagen na bevruchting, een „mens” gedood wordt. Dan kom je op het begrip „mens”, „ratio”, „verantwoordelijkheid” enz. enz.

In de libertarische beweging is de discussie over abortus nog lang niet tot een eensluidende conclusie gekomen. De groep LIBERTARIANS FOR LIFE zijn fel tegen elke vorm van abortus op welk tijdstip dan ook. Ron Paul, een dokter en de vorige presidents-candidaat van de Libertarian Party, is er ook een tegenstander van. Daartegenover staat een groep „Free Choise” die stelt dat het geheel een zaak is van de „aanstaande” moeder en niemand anders.

Libertariërs zijn het er wel over eens dat het in ieder geval een kwestie is waar de overheid zich niet mee dient te bemoeien.

Ik wil verdere uitwerking graag tot een volgende keer uitstellen als dat gewenst wordt om dit artikel niet te lang te maken en om eerst te kunnen bepalen of we het over het begrip VRIJHEID IN DE MENSELIJKE SAMENLEVING eens zijn.

VRIJBRIEF: In Amerika is er in de conservatieve partij een „Libertarian Causus”, een groep die probeert de programma's meer libertarisch te maken en libertariërs op verkiesbare plaatsen te krijgen. Bedoelt u zo iets en zou dat hier ook mogelijkheden bieden?

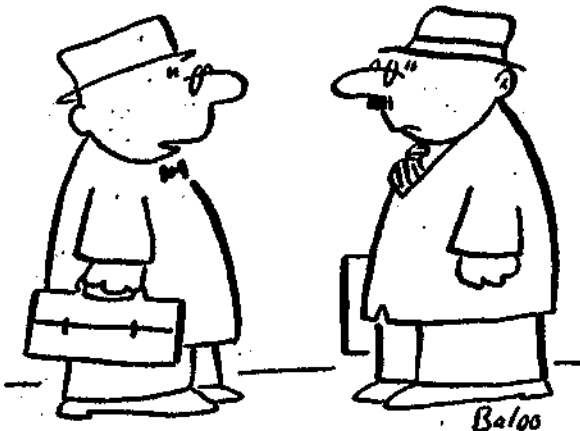
NEEB: Zeer zeker. Het is misschien wel de enige weg. Ik zou een dergelijke ontwikkeling toejuichen en er ook aan willen meewerken. Al moet je je realiseren dat ook dat een heel moeilijke taak is.

VRIJBRIEF: Wat kan nu de volgende stap zijn ter vergroting van de persoonlijke vrijheid? Wat raadt u ons aan te doen?

NEEB: Ik denk dat we reeds een paar ideeën hebben besproken. Het lijkt me nuttig om in een volgend gesprek eens te proberen daar echt vorm aan te geven. Eventueel samen met nog een aantal geïnteresseerde personen.

VRIJBRIEF: Dat willen we graag doen. We zullen daar binnen niet al te lange tijd een afspraak voor maken.

Hartelijk bedankt voor dit openhartige gesprek dat zeker nog gevolgen zal hebben. ☺

Mijn bedrijf houdt zich voornamelijk bezig met het invullen van overheidsformulieren.

„Daarnaast produceren we af en toe een vliegtuig.”

EUROPA 1992: MEER OF MINDER VRIJHEID VOOR U?

Stefan van Glabbeek

Op zaterdag 9 maart is in het Airporthotel te Rotterdam een libertarisch trefpunt gehouden. Een van de uitgenodigde sprekers was Stan Tyminski, een miljonair die in november presidentskandidaat in Polen is geweest. Tyminski was daarvoor al enkele dagen in Nederland geweest, waar hij kennis had gemaakt met diverse Europese libertariërs. Hoewel Tyminski geen libertairier is, is hij ook kandidaat geweest voor de libertarische partij van Canada. Tot spijt van veel trefpuntbezoekers is Tyminski 's ochtends weer naar Polen vertrokken om een staking van boeren bij te wonen, zodat zijn lezing niet door kon gaan.

Stefan Blankertz, een Duitse onderwijssocioloog, hield de eerste lezing over staatsonderwijs. Hij gaf aan hoe de overheid haar onderwijsprogramma's aan de mensheid opdringt, door middel van wetgeving, subsidiëring, en de leerplicht. Het effect van deze opgelegde scholing leidt er volgens Blankertz toe dat kinderen al vroeg een autoritaire denkwijze wordt aangeleerd. Daardoor leren mensen al op jeugdige leeftijd een onvrije maatschappij te accepteren. Volgens Blankertz kun je kinderen niet dwingen gemotiveerd te zijn om te leren. Hij stelt voor om de leerplicht af te schaffen, en het onderwijs te privatiseren. In de discussie stelde Blankertz dat deze privatisering ook met een belastingverlaging gepaard zou moeten gaan, zodat de mensen met de laagste inkomens niet gedupeerd worden.

De tweede lezing werd verzorgd door Albert Maris, uitgever van het tijdschrift 'De Zelfstandige'. Maris belichtte de aankomende Europese eenwording van twee kanten. Aan de ene kant zag hij een gevaar in de politieke eenwording. De Eurocraten in Brussel zullen de overheidsinvloed in Europa eerder vergroten dan verkleinen. Eén van de manieren waarop de Eurocraten nu al de economie verstoren, is het creëren van potentiële monopolies d.m.v. wetgeving. Om werkelijke monopolievorming te voorkomen is uiteraard veel overheidsingrijpen nodig vanuit Brussel. Zodoende maakt de overheid zichzelf 'nuttig'.

Aan de andere kant is de Europese eenwording destijds gefinitieerd om van Europa een vrijhandelszone te maken. Een positief effect van de Europese eenwording is de afschaffing van de intereuropese

protectionisme. Ook zullen handelsvergunningen en middenstandsdiplooma's overal in de E.E.G. gaan gelden, zodat er relatief meer vrije handel kan plaatsvinden.

Na de lunch sprak Christoffer Lingle, een professor in 'public choice economics' uit Luxemburg, over de politieke eenwording. Volgens Lingle hebben in een parlementaire democratie niet alle burgers evenveel invloed op de politiek. De politici voeren een beleid waarin bij subsidiëring en bezuiniging vooral rekening wordt gehouden met belangengroepen. De belangengroepen zijn immers hele groepen stemmers tegelijk die je op deze manier massaal voor of tegen je kan krijgen. Bovendien zijn deze groepen van belang voor politici omdat ze een grote invloed op de pers hebben, en daarmee op de publieke opinie. Zodoende is de invloed van woordvoerders van belangengroepen op de politiek onevenredig groot. In een kleinschalig politiek systeem zijn de belangengroepen kleiner dan in een grootschalig politiek systeem. Bij een vergroting van het politiek systeem wordt daarom de invloed van de woordvoerders van belangengroepen t.o.v. die van elk andere individu nog groter. Centralisatie van de overheidsmacht in Brussel vergroot dus de tyrannie van de belangengroepen. In plaats van centralisatie en harmonisatie geeft Lingle de voorkeur aan decentralisatie en grotere concurrentie tussen politieke systemen, zodat mensen kunnen gaan wonen waar het politieke klimaat het beste voor hun is.

De vierde spreker was Innocent Eleasu, een econoom uit Nigeria. Eleasu noemde de plannen van de Eurocraten om de E.E.G. met Oost-Europa en de Noordelijke staten van Afrika uit te breiden. De Europese eenwording is volgens Eleasu een 'schot in de arm' van Nigeria. Een dergelijke uitbreiding van 'Fortress Europe' zou voor Nigeria helemaal slecht uitpakken. Een van de belangrijkste problemen voor Nigeria is het Europese protectionisme, dat de Nigeriaanse handelsmogelijkheden sterk benadeeld.

Ook het subsidiëren van grote Europese bedrijven maakt het voor bedrijven uit Nigeria vrijwel onmogelijk om hier tegen te kunnen concurreren. Het zou erg droevig zijn als de handel van Nigeria met de Noord-Afrikaanse staten ook door 'Fortress Europe' zou worden vernietigd.

HE'S ALREADY \$12,000 IN DEBT.

Eleasu noemde ook een aantal gunstige ontwikkelingen in de 'derde wereld'. In Nigeria, Gana, Zuid-Korea en Taiwan wordt in hoog tempo geprivatiseerd en gedereguleerd, met een sterke groei van de welvaart als gevolg. Volgens Eleasi is economische vrijheid onlosmakelijk verbonden met burgerlijke vrijheid. Hij heeft veel vertrouwen in een steeds vrijer wordend Nigeria, omdat er in Nigeria een sterke vrijheidstraditie heerst, en omdat de wil om vrij te zijn in elk mens aanwezig is.

De dag werd besloten met een forum, waaraan naast de genoemde sprekers ook Kees van Toorn deelnam. Van Toorn is een uitgever van Siece Fiction boeken. Van Toorn pleitte er vooral voor om boeken niet te belasten, want het hinderen van de overdracht van kennis en ideeën is zeer nadelig voor elke samenleving. Het hoofdpunt in de discussie was de vraag of de eenwording van Europa meer of minder persoonlijke vrijheid zal opleveren. De meeste forumleden waren pessimistisch, en zagen de persoonlijke vrijheid van de Europeanen nog verder teruggedrongen worden. Alleen Maris zal ook enkele positieve kanten aan de eenwording, namelijk een aantal afschaffingen van handelsbeperkingen. De forumleden waren het er in ieder geval over eens, dat de Eurocraten bij het eenwordingsproces eerder naar machtsvergroting zullen streven dan naar verkleining van hun macht. ☹

TERRA LIBERA LIBERTARISCH NIEUWS EN INFORMATIE

Hub Jongen

TYMINSKI

Zoals u misschien wel weet, is Stan Tyminski, de Pool die in de verkiezingen voor het presidentschap de tweede plaats wist te bereiken, voorzitter geweest van de libertarische politieke partij in Canada.

Hij was uitgenodigd voor de bijeenkomst van de Europese vertegenwoordigers van ISIL, (EuroReps) in Rotterdam en voor het daarna te houden Trefpunt op 9 maart, om aldaar een lezing te houden. Hoewel hij aanwezig was op de EuroRep bijeenkomst, werd hij op de ochtend van het Trefpunt naar Polen teruggeroepen omdat er een staking aan de gang was die uit de hand dreigde te lopen. Tyminski vond dat hij daar bij moest zijn. Hoewel de organisatoren van het Trefpunt daardoor wel enigszins gedupeerd waren, was de kwaliteit van de lezingen van de andere sprekers zo hoog dat de aanwezigen er geen spijt van hadden dat ze gekomen waren.

Wat echter zeer verwonderlijk was, was dat gedurende de anderhalve dag dat Tyminski bij de EuroRep-vergadering was, bleek dat hij eigenlijk geen libertariër is. Hij beweerde onder andere dat libertarisme niet geschikt is voor Polen, (nog niet?), dat hij een voorstander is van protectionisme, staatssubsidies, overheidsscholen enz. Hoewel dergelijke opmerkingen misschien onder het hoofd „pragmatisme” gerangschikt zouden kunnen worden, ware er ook uitdrukkingen die racistisch klonken.

Natuurlijk was dat een pijnlijke verrassing. Hoe is hij ooit voorzitter kunnen worden van de Canadese Libertarian Party?

Na een diepgaande discussie met de aanwezige EuroReps werd besloten om aan de Board van ISIL mee te delen hem niet te vragen de Poolse Rep te worden. Dit zal dan ook niet gebeuren.

AGENDA

Hopelijk blijft Tyminski wel contact houden met de libertarische beweging en maakt hij zich meer libertarische gedachten eigen die hij kan gebruiken bij het oprichten van zijn nieuwe oppositiepartij in Polen die hij PARTY X noemt.

Wij zijn zeer benieuwd hoe de ontwikkelingen in Polen verder zullen verlopen.

FREE MARKET FOUNDATION USSR.

De president van deze stichting, Victor Davidoff, is een Rus die nu nog in Amerika woont. Vroeger woonde hij in Rusland en hij heeft daar in een psychiatrische inrichting vastgezeten inrichting vastgezeten omdat hij het niet met het communistische regime eens was.

Nu, na zes jaar verbanning, mag hij weer terugkomen. Hij gaat begin april voor een korte periode onderzoeken wat er voor de stichting het meest noodzakelijk is. Daarna wil hij in het najaar zich definitief in Rusland gaan vestigen en de stichting gaan leiden.

Door geldelijk en andere bijdragen aan de FREE MARKET FOUNDATION USSR te schenken, helpen we de Russen te leren hoe ze hun samenleving beter (vrij)er kunnen maken. Daardoor leren ze weer hoe ze zich zelf kunnen bedruipen en weer kunnen deelnemen aan de uitwisseling met andere productieve mensen.

Als u de FMF-USSR wilt steunen, laat het ons dan weten: **DOOR DEZE STUEN HELPT U DE RUSSEN DE EEUW DOOR.**

(Info bij secretariaat).

LP/LIBERTARIAN PARTY U.S.

Ter voorbereiding van de partijconventie in CHICAGO van 29 augustus tot 1 september vinden er nu in veel Staten lokale conventies plaats.

(vervolg op pagina 19)

24 u/dag THE BLACK BOARD
Libertarische data-base, Noorwegen,
Bell 300/200 en CCITT 1200/2400, tel.
09-47.255.55.61 (België 00 i.p.v. 09)

mei Kring Rotterdam/Schiedam

8-12 mei Carpe Diem: Wandelvakantie in de Somme-streek, Noord Frankrijk.

17 mei Kring Den Haag/Leiden

21 mei Kring Roosendaal

juli/sept European Seminars van het Institute for Human Studies (zie artikel over IHS-seminars)

19-24 aug Libertarian World Convention, Helsingör, Denemarken. (Informatie bij Euroconsultants, Regus House, 3 Larsboernstræde, DK-1454 Copenhagen K, Denmark)
vanaf 1 sept: Conventie Libertarian Party U.S.A.

29 aug - Conventie Libertarian Party, Chicago, 1 sept U.S.A.

Voor meer informatie over bovenstaande activiteiten of voor algemene informatie over het Libertarisch Centrum kunt u terecht bij het secretariaat.

advertentie

LIBERTARISCH BOEKCENTRUM

Postbus 336 - 2100 AH Heemstede

Bezoeken? Informatie?

Bel 023 - 290941

„Specialist in vrijheid sinds 1975!”

advertentie

DE NIEUWSBRIEF PRESSIE-LIBERAAL RICHT ZICH OP HET RECHT VAN VVD-LEDEN OP HET INDIENEN VAN VOORSTELLEN IN EEN AFDELINGSVERGADERING.

f 10,- (voor 6 nummers) op giro 5481076 t.n.v. L.P.M. Nelen, postbus 3, 4756 ZG Kruisland (Ook voor niet VVD-leden!)
In maart nr. o.a.: Klacht bij hoofdbestuur tegen afdelingsvoorzitter die tijdens de bespreking van de beschrijvingsbrief voor de jaarlijkse Algemene Vergadering (met o.a. agendapunt 11 "bespreking beleid kamerfracties") de verworpen voorstellen wel-ger van uw voorstellen mede te laten fungeren als testcase voor de politieke inzichten van uw mede-kandidaat-afgevaardigden. Pressie-Liberaal is aanwezig op de 44e J.A.V. om de door de VVD-afdelingen verworpen voorstellen uit te delen aan de pers. Tip voor ledenwerving: Maak uw afdelingsvergaderingen openbaar. Nieuwe poging voor een advertentie van Pressie-Liberaal (nu per los nummer) in VVD-ledenblad.

EUROPEAN SEMINARS VAN HET INSTITUTE FOR HUMANE STUDIES (IHS).

Mike van Roosmalen.

Het Institute for Humane Studies (IHS) is verbonden aan de George Mason University in Fairfax, Virginia. Het instituut stelt zich tot doel studenten bekend te maken met de principes van de vrije markt-economie en het vrije ondernemerschap. Tevens biedt het instituut faciliteiten aan ter ondersteuning van wetenschappelijk onderzoek en ter bemiddeling voor het volgen van opleidingen aan diverse Amerikaanse universiteiten.

Vanaf 1988 heeft IHS haar activiteiten uitgebreid tot Europa (zowel Oost- als West-Europa), in haar visie een gebied dat gekenmerkt wordt door een gebrek aan onderwijs en aan desinformatie over economische vrijheid. Hiertoe is IHS-Europe opgericht.

IHS-Europe is gevestigd in Parijs en heeft in 1990 drie internationale 'Europe and Liberty'-seminars gehouden in Zweden, Hongarije en Frankrijk.

In 1991 heeft IHS-Europe haar activiteiten verduubeld; zes seminars zijn voor de zomermaanden gepland. De toename van haar activiteiten is mede het gevolg van de groeiende belangstelling vanuit Oost-Europa. Hier volgen de beschikbare gegevens over de seminars met de voertaal tussen haakjes vermeld:

- 27 april-04 mei; Roemenië (frans)
- 14-20 juli; Polen (engels)
- 11-17 augustus; Hongarije (engels)
- 18-24 augustus; Tschechoslowakije (engels)
- 15-21 september en 22-28 september; Chambon sur Lignon in Frankrijk (frans).

Deelname aan de seminars is gratis, alleen de reiskosten zijn voor eigen rekening.

IHS-Europe recruteert de deelnemers onder studenten en universitaire medewerkers. De mogelijkheid bestaat echter om direct in contact te treden met IHS (zie onderstaand adres en tel.nummer voor inlichtingen over de toelatings-procedure.

IHS-Europe wil jonge denkers uit Europa kennis laten maken met nieuwe ideeën. Jonge denkers die openstaan voor de idee van vrijheid en geïnteresseerd zijn in de toepassing van dit idee.

Uit het verslag over 1990 blijkt dat van de ongeveer 90 deelnemers met 18 verschillende nationaliteiten er welgeteld 3 Belgische en 0 Nederlandse deelnemers waren. Ter vergelijking: 7 Poolse, 11 Zweedse, 3 Litouwse deelnemers en één deelnemer uit Ivoorkust.

De inschrijf-datum voor de komende seminars is bijna verstreken. Tijdige en volledige informatie uit Parijs is tot op heden een probleem gebleken; hierdoor zijn b.v. de Vrijbrief-abonnees van informatie verstoken gebleven en zal, naar mijn verwachting, de Nederlands/Vlaamse deelname dit jaar weer uiterst beperkt zijn. Wellicht dat 1992 hierop verbetering brengt. De Vrijbrief-redactie zal van haar kant pogen tijdig over informatie te beschikken en door te spelen; een aantal Nederlandse en Vlaamse jonge denkers moet toch wel te vinden zijn. Op den duur zou ook een seminar in de Lage Landen zeker geen overbodige luxe zijn, aangezien dit deel van Europa ten opzichte van Oost-Europa ver achterblijft in de vraag naar vrijheid.

Geïnteresseerden kunnen natuurlijk ook direct contact opnemen met IHS-Europe. Het adres en telefoonnummer:

IHS-Europe
35, Avenue Mac-Mahon
75017 Paris
Tel: 09-33.1.43.80.85.17
(België 00 i.p.v. 09).

vervolg van pagina 18

Mocht u interesse hebben voor plaats en data, dan kunnen we u die waarschijnlijk verstrekken.

De volgende landelijke conventie wordt gehouden in SALT LAKE CITY in 1993.

Bij de verkiezing van de presidentscandidaat dit jaar in Chicago speelt een grote rol de kwestie van de „matching funds”. In de V.S. kan de belastingbetaler op zijn formulier invullen dat hij vrijwillig \$ 1.-

extra wil betalen voor de financiering van de verkiezingscampagnes van de politieke partijen. Dat geld wordt zodanig verdeeld dat iedere partij eenzelfde bedrag uitgekeerd krijgt als ze reeds aan vrijwillige bijdragen ontvangen hebben. (matching).

Tot nu toe heeft de LP dit steeds geweigerd. Thans zijn er echter kandidaten die stellen dat het „vrijwillig” betaald geld is, los van de belasting, dat de gevers ter beschikking willen stellen voor de verkiezingscampagnes. Waarom zou je daar dan geen gebruik van maken? Zeker als je garandeert dat het alleen maar voor advertenties wordt gebruikt. Als je het niet doet, bevoordeel je daarmee alleen maar de bestaande grote partijen die je concurrenten zijn. Wij zijn benieuwd hoe deze discussie in de LP zal aflopen.

Beginselfverklaring:

Wij geloven in **persoonlijke vrijheid**. Iedere menselijke samenwerking moet wederzijds vrijwillig zijn, en de wet mag vrijwillige samenwerking nooit verbieden. Geen enkel mens (of groep) heeft het recht om geweld, dwang, of fraude te initiëren tegen een ander mens of zijn eigendom.

Dat betekent dat wij werken voor:

- de onaantastbaarheid van persoonlijke en eigendomsrechten.
- de vrijheid van vereniging, contract, woord en verplaatsing.
- de afschaffing van alle sociale rechten: uitvoering daarvan schaadt immers de rechten van anderen.
- vrede en welvaart, voor iedereen.

DE VRIJE MARKT IN EEN ONVRIJE ECONOMIE

Ir. L.H.M. Jongen

Aandelen zijn de laatste tijd te snel en te veel gestegen. Natuurlijk, tijdens de Golfoorlog was alles wel erg diep gezonken. En er moest wel een reactie naar boven komen, maar dat alle leed nu geleden is, dat er geen hoge rente meer is, dat de inflatie voorbij is en dat bedrijven alleen maar winst gaan maken? Zo'n beleggingshemel op aarde vindt ik moeilijk te accepteren. Laten we daar eens wat dieper op ingaan.

Natuurlijk een recessie houdt eens op. Was de Golf-oorlog er niet geweest, dan zou de afgelopen(?) recessie zelfs langer dan het gemiddelde zijn geweest. En omdat aandelen vaak op een economische opleving vooruit lopen, was een beursstijging best te verwachten.

Maar de argumenten waarom alles zo rooskleurig wordt, stoelen vooral op de *verwachtingen* dat de rente gaat dalen. De echte cijfers voor bedrijfs-winsten van het vorige en het afgelopen kwartaal, geven een somber beeld: IBM, Hoogovens, noemt U maar op, alle met hele flinke verliezen.

Zijn die rentedalingsverwachtingen nu reëel?

Allereerst de opmerking dat "rente de prijs van geld is". Is er veel vraag naar geld, zoals in onder meer Oost Duitsland dan zal de prijs van geld ofwel de rente in Duitsland stijgen. Daarnaast proberen overheden die rente wat naar believen te manipuleren. Omdat rentebetalingen bij veel overheden én bedrijven een belangrijke uitgavepost zijn, komt het de overheden goed uit als zij de rente omlaag kunnen krijgen.

De overheden hoeven dan minder rente op hun enorme leningen te betalen, en omdat een deel van de bedrijfskosten omlaag gaat (rente is een kostenpost voor de meeste bedrijven) wordt er in veel bv-bedrijven meer winst gemaakt en U raadt het al, die winst wordt belast.....

Kan nu die overheid die rente maximaal omlaagduwen?

Nee, natuurlijk niet! Allereerst zijn er dan genoeg beleggers die, als ze te weinig rente op hun, zeg dollars krijgen, de VS overheid geen geld uitleenen maar dat aan de Duitse overheid doen. Een ander aspect is dat hoe lager de rente is, hoe meer mensen geld lenen en allerlei economische processen in gang zetten: huizenbouw, nieuwe auto, etc. Dat geeft meer vraag naar allerlei producten en dat leidt vaak tot prijsverhogingen en loonstijgingen. Vaak wordt dat weer inflatie genoemd, en zo is de cirkel weer rond.

Wat zien we nu in Duitsland?

Hoge vraag naar geld en grote angst (ingeboren) voor inflatie dus blijft de rente hoog.

Tevens is er nog een ander waarschuwingsfenomeen: de korte rente is hoger dan de lange rente. Iemand die geld voor een of twee maanden uitleent, wil/krijgt meer rente dan iemand die dat voor vier of vijf jaar uitleent.

Normaal is dat je bij langere termijnen hogere rente krijgt, want de uitlener kan dan langere tijd niet over zijn geld beschikken. Als die inverse rentestructuur lang aanhoudt, is dat tevens slecht voor de (spaar)banken: die zijn gewend korte rente (laag) te betalen en lange rente (hoog) te ontvangen. Is het andersom, dan doet het daar pijn.

U leest het, zo eenvoudig is het allemaal niet. Duitsland zit vast aan hoge rente en de VS sjoemelt zijn rente omlaag om de economie op gang te brengen. Overigens, als die economie op gang komt is er weer meer behoefte aan investeringen, is er meer behoefte aan geld en gaat de prijs van dat geld weer omhoog.....